

УДК 316.3:327(477.63)

JEL O15, Q01, Z13

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-14-11>

Дубина Н.О.

аспірант,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4157-1116>

Nazariy Dubyna

Lesia Ukrainka Volyn National University

РІВЕНЬ ЗГУРТОВАНOSTІ СУСПІЛЬСТВА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

THE LEVEL OF SOCIETY COHESION AS A FACTOR IN ENSURING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS. ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE

Анотація. У статті досліджено соціальну згуртованість як ключовий чинник досягнення цілей сталого розвитку. Обґрунтовано її вплив на ефективність соціально-економічної політики, функціонування державних інституцій і стійкість до криз. Дослідження базується на методології Social Cohesion Radar (Фундація Бертельсмана), що дозволяє оцінити згуртованість через показники довіри, соціальних зв'язків та громадянської активності. Порівняльний аналіз країн ЄС підтвердив прямий зв'язок між рівнем соціальної згуртованості та результативністю реалізації ЦСР. Сформовано рекомендації для України в умовах післявоєнного відновлення. Доведено, що посилення соціальної згуртованості є необхідною умовою сталого розвитку та довгострокової стабільності. Окрему увагу приділено ролі інклюзивних інституцій та громадянського суспільства у формуванні довіри та соціального капіталу. Визначено, що ефективна взаємодія між державою, бізнесом і громадою сприяє підвищенню адаптивності суспільства до сучасних глобальних викликів.

Ключові слова: соціальна згуртованість, сталий розвиток, країни ЄС, Social Cohesion Radar, післявоєнне відновлення, соціальний капітал, економічна стабільність.

Abstract. Introduction. Social cohesion is an important prerequisite for sustainable development, as it determines the ability of society to cooperate, respond collectively to social and economic challenges, and maintain stability in periods of crisis. In the context of increasing socio-economic inequalities, institutional distrust, social polarization, and global instability, the issue of strengthening social cohesion becomes particularly relevant. The achievement of the Sustainable Development Goals (SDGs) depends not only on the availability of economic and institutional resources but also on the ability of citizens, public institutions, businesses, and civil society to interact effectively. Therefore, the study of the relationship between social cohesion and sustainable development is important for identifying effective approaches to ensuring long-term social and economic stability. **Purpose.** The purpose of the article is to analyze the role of social cohesion as a factor in achieving the Sustainable Development Goals and to identify the main mechanisms and drivers that contribute to its formation. Particular attention is paid to the experience of European Union countries and the identification of approaches that can be applied in Ukraine, especially in the context of post-war recovery and the formation of a more inclusive and resilient society. **Methods.** The research is based on the Social Cohesion Radar methodology developed by the Bertelsmann Stiftung, which provides a comprehensive approach to assessing the level of social cohesion. The study considers three main dimensions of social cohesion: social relations, connectedness, and focus on the common good. Comparative analysis was used to identify differences in the level of social cohesion among European countries. Statistical and index methods were applied to assess the relationship between social cohesion indicators and the results of achieving the Sustainable Development Goals. A systemic approach was used to examine social cohesion as an interconnected set of institutional, economic, social, and civic factors, while a cause-and-effect approach was applied to determine the mechanisms through which social cohesion can influence sustainable development outcomes. **Results.** The comparative analysis demonstrates a positive relationship between a high level of social cohesion and better performance in achieving the Sustainable Development Goals. Countries characterized by higher levels of interpersonal and institutional trust, strong social networks, greater civic participation, and more inclusive institutions generally demonstrate more favorable social, economic, and environmental development outcomes. The analysis confirms that social cohesion contributes to social inclusion, reduces the risks associated with social polarization, strengthens institutional effectiveness, and increases society's capacity to respond to crises. The main factors supporting social cohesion include public trust, reduction of socio-economic inequalities, equal access to social opportunities, inclusiveness, civic participation, and effective cooperation between public authorities, businesses, and civil society. The international experience analyzed in the article demonstrates that social cohesion should be treated not only as a social outcome but also as an important resource for sustainable development. **Conclusion.** Social cohesion is a significant factor in ensuring sustainable development and long-term societal stability. Based on the analyzed international experience, the author proposes strengthening institutional trust through transparent and accountable public governance, expanding opportunities for citizen participation in decision-making, reducing socio-economic disparities, and developing mechanisms for cooperation between the state, business, and civil society. For Ukraine, these measures are particularly important during post-war reconstruction. It is proposed to integrate social cohesion indicators into national and regional sustainable development strategies, support local communities and civic initiatives, promote inclusive public policies, and strengthen mechanisms of social dialogue. Such measures can contribute to increasing the resilience of Ukrainian society, improving the effectiveness of public institutions, and creating favorable conditions for the achievement of the Sustainable Development Goals.

Keywords: social cohesion, sustainable development, EU countries, Social Cohesion Radar, post-war reconstruction, social capital, economic stability.

Постановка проблеми. Глобальні трансформації початку XXI століття, що супроводжуються посиленням соціально-економічної нестабільності, поглибленням нерівності та новими безпековими викликами, актуалізують пошук дієвих механізмів забезпечення сталого розвитку. Традиційні підходи, які фокусуються переважно на фінансово-інвестиційних інструментах або нормативно-правовому регулюванні, дедалі частіше демонструють обмежену ефективність. Досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) ООН критично залежить від соціокультурного капіталу країни, базовим елементом якого є соціальна згуртованість (*social cohesion*).

Соціальна згуртованість виступає інтегральним показником життєздатності суспільства. Вона визначає рівень міжособистісної та інституційної довіри, цільність соціальних зв'язків, а також готовність громадян до солідарної взаємодії заради спільного блага. Високий рівень консолідації мінімізує суспільну напруженість, стимулює громадянську активність і створює сприятливе середовище для інклюзивного економічного зростання. Навпаки, деградація соціальних зв'язків, низька довіра та атомізація суспільства провокують поляризацію, зростання конфліктогенності та блокують реалізацію стратегічних державних реформ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика соціальної згуртованості суспільства (*social cohesion*) та її впливу на макроекономічну динаміку, інституційну архітектоніку й суспільну стабільність перебуває у фокусі уваги міжнародних організацій і науковців. У сучасній науковій парадигмі соціальна згуртованість розглядається як ключовий ендогенний чинник забезпечення сталого розвитку, інклюзивного зростання та національної безпеки.

Зокрема, у доповіді Комісії з вимірювання економічної ефективності та соціального прогресу (J. Stiglitz, A. Sen, J.-P. Fitoussi) [7] обґрунтовано необхідність переходу від вузьких економічних показників до ширшого вимірювання добробуту, включаючи соціальну згуртованість як важливий компонент якості життя. У звіті OECD «Society at a Glance 2024» [6] соціальна згуртованість розглядається через систему соціальних індикаторів, зокрема рівень нерівності, доступ до ресурсів та соціальну мобільність.

У дослідженнях Bertelsmann Stiftung [1; 2] та роботі G. Dragolov, K. Boehnke, J. Delhey, J. Lorenz, Z. Ignácz [3] запропоновано інноваційний інструментарій Social Cohesion Radar, який дозволяє здійснювати комплексне вимірювання соціальної згуртованості на основі трьох вимірів: соціальні відносини, зв'язок із суспільством та орієнтація на загальне благо. Ці підходи створюють методологічну основу для кількісного аналізу соціальних процесів.

Аналітичні матеріали Eurofound [4] акцентують увагу на взаємозв'язку соціальної згуртованості та суб'єктивного благополуччя населення, підкреслюючи роль довіри, соціальної інтеграції та якості життя. У свою чергу, стратегічні документи European Commission [5] визначають соціальну згуртованість як один із базових принципів досягнення розумного, сталого та інклюзивного зростання в межах стратегії «Європа 2020».

Глобальний вимір проблематики розкрито у документах United Nations [8], де соціальна згуртованість імпліцитно закладена в архітектурі Цілей сталого роз-

витку (ЦСР), зокрема через цілі скорочення нерівності, забезпечення миру та ефективних інституцій. Доповіді UNDP [9] та база даних World Bank [10] підтверджують, що високий рівень людського розвитку, інституційної довіри та соціального капіталу є визначальними чинниками економічної стійкості країн.

Таким чином, наукові підходи до дослідження соціальної згуртованості доцільно систематизувати за такими ключовими напрямками:

- вимірювання соціальної згуртованості та її індикаторів (Stiglitz J., Sen A., Fitoussi J.-P. [7]; OECD [6]; Bertelsmann Stiftung [1–3]);

- взаємозв'язок соціальної згуртованості з добробутом і якістю життя (Eurofound [4]; UNDP [9]);

- роль соціальної згуртованості у забезпеченні сталого розвитку та інклюзивного зростання (European Commission [5]; United Nations [8]; World Bank [10]).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне вагомим здобуткам міжнародних досліджень, слід зазначити, що в умовах сучасних геополітичних та геоekonomічних трансформацій питання комплексного взаємозв'язку соціальної згуртованості та досягнення Цілей сталого розвитку залишається недостатньо опрацьованим, особливо в контексті адаптації європейського досвіду до національних умов.

Зокрема, обмеженою є кількість досліджень, що використовують стандартизовані квантитативні інструменти, такі як Social Cohesion Radar [1–3], для оцінки соціальної згуртованості в країнах з трансформаційною економікою. Недостатньо дослідженням залишається питання імплементації цього інструментарію в умовах України, зокрема з урахуванням викликів воєнного часу та завдань повоєнного відновлення.

Таким чином, існує об'єктивна необхідність у комплексному дослідженні взаємозв'язку соціальної згуртованості та сталого розвитку з урахуванням міжнародного досвіду та можливостей його адаптації до українських реалій.

Метою статті є аналіз взаємозв'язку між рівнем соціальної згуртованості суспільства та досягненням цілей сталого розвитку на основі досвіду країн Європейського Союзу. Дослідження ґрунтується на використанні методики Social Cohesion Radar, розробленої Фондацією Бертельсмана.

Методи дослідження. У процесі викладу основного матеріалу застосовано порівняльний метод для зіставлення рівня соціальної згуртованості та досягнення Цілей сталого розвитку в країнах ЄС, статистичний та індексний аналіз (на основі методики Social Cohesion Radar), а також системний і структурно-функціональний підходи для дослідження складових соціальної згуртованості. Причинно-наслідковий аналіз дозволив виявити механізми впливу соціальної згуртованості на сталий розвиток, а метод узагальнення і групування – сформувати типологію країн Європейського Союзу. Для візуалізації результатів використано графічний метод.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних європейських дослідженнях соціальної згуртованості одним із найбільш визнаних інструментів її вимірювання є методика Social Cohesion Radar (SCR), розроблена Фондацією Бертельсмана (Bertelsmann Stiftung). Її ключова методологічна особливість поля-

гає в тому, що вона дозволяє декомпонувати абстрактне поняття соціальної згуртованості на систему вимірюваних кількісних індикаторів, що забезпечує можливість порівняння країн у часі та між собою.

Завдяки цьому підходу соціальна згуртованість не розглядається як декларативна або описова категорія, а постає як інтегральний індекс, сформований на основі емпірично вимірюваних показників.

Відповідно до методології Bertelsmann Stiftung, соціальна згуртованість структурується через три взаємопов'язані компоненти [6]:

Перший компонент – соціальні відносини, які характеризують якість взаємодії між людьми в суспільстві. Він вимірюється через індикатори рівня міжособистісної довіри, готовності до співпраці, інтенсивності соціальних зв'язків і ступеня толерантності до різних соціальних груп. Сукупність цих показників формує горизонтальний вимір згуртованості на рівні громад і локальних спільнот.

Другий компонент – відчуття належності до суспільства, який відображає рівень ідентифікації індивіда з державою та соціальним середовищем. Він операціоналізується через показники довіри до інституцій, сприйняття соціальної справедливості та суб'єктивне відчуття безпеки. Високі значення цього блоку свідчать про сильну інтеграцію громадян у соціально-політичну систему.

Третій компонент – орієнтація на спільне благо, що відображає готовність суспільства до колективних дій і солідарності. Його вимірювання здійснюється через показники громадянської та політичної участі, дотримання правових норм, а також рівень залученості до досягнення суспільно значущих цілей.

Таким чином, методика SCR забезпечує кількісну операціоналізацію соціальної згуртованості, що дозволяє проводити порівняльний аналіз між країнами Європи та досліджувати її взаємозв'язок із іншими макросоціальними індикаторами, зокрема досягненням Цілей сталого розвитку (SDGs).

У контексті зазначеної методології релевантним є аналіз детермінуючого впливу соціальної згуртованості на досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) [7]. Сучасна наукова думка інтерпретує суспільну консолідацію не просто як статичну характеристику соціуму, а як динамічний чинник забезпечення його довгострокової економічної стійкості, політичної стабільності та екологічної безпеки.

Для ілюстрації такого підходу можна використати узагальнену модель динаміки соціальної згуртованості в окремих країнах ЄС, яка відображає її зміну у часовому вимірі (рис. 1). Наведені дані є нормалізованими та використовуються виключно для демонстрації аналітичного потенціалу методики SCR.

Зв'язок між соціальною згуртованістю та сталим розвитком має причинно-наслідковий характер і проявляється через кілька ключових механізмів.

Перш за все, високий рівень довіри в суспільстві сприяє зниженню соціальної напруги та конфліктності. У таких умовах [10]:

- зменшується рівень соціальних конфліктів;
- підвищується готовність до співпраці між різними групами населення;
- зміцнюється соціальна стабільність;
- полегшується впровадження реформ.

Таким чином, довіра виступає базовим елементом стабільного розвитку суспільства.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика рівня соціальної згуртованості та досягнення Цілей сталого розвитку в окремих країнах ЄС

Країна	Social Cohesion Score	SDG Index (%)
Швеція	високий	високий
Німеччина	високий	високий
Польща	середній	середній
Італія	середній-низький	середній

Джерело: сформовано автором на основі [3]

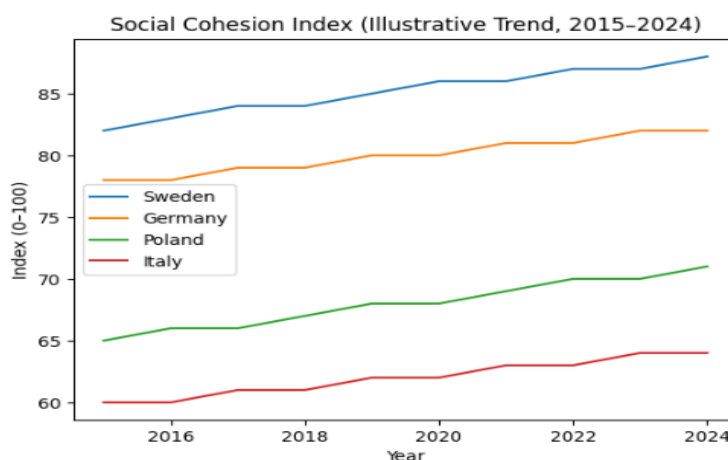

Рис. 1. Динаміка індексу соціальної згуртованості в окремих країнах ЄС (2015–2024 рр., нормалізовані дані для ілюстрації аналітичної моделі SCR)

Джерело: сформовано автором на основі [1–3]

Другим важливим механізмом є ефективність інституцій та державного управління. У згуртованих суспільствах:

- підвищується рівень довіри до державних інституцій;
- зростає якість реалізації державної політики;
- забезпечується більш ефективне впровадження реформ.

Третім важливим аспектом є активна участь громадян у суспільному житті. Коли населення залучене до прийняття рішень і громадських процесів:

- зростає рівень громадянської активності;
- посилюється контроль за діями влади;
- підвищується якість управлінських рішень.

Це створює передумови для досягнення цілей сталого розвитку, оскільки громадяни стають активними учасниками змін.

Загалом соціальна згуртованість прямо пов'язана з реалізацією Цілей сталого розвитку ООН (SDGs). Найбільш виражений вплив вона має на такі напрями:

- подолання бідності (ЦСР 1);
- якісна освіта (ЦСР 4);
- мир, справедливість та ефективні інститути (ЦСР 16);
- стає економічне зростання та гідна праця (ЦСР 8).

Для емпіричної ілюстрації взаємозв'язку між соціальною згуртованістю та сталим розвитком доцільно розглянути узагальнені показники досягнення Цілей сталого розвитку в окремих країнах ЄС (рис. 2).

Для більш наочного відображення відмінностей у рівні соціальної згуртованості та ефективності досяг-

нення цілей сталого розвитку доцільно подати узагальнене групування країн Європейського Союзу.

Таким чином, підтверджується наявність системного зв'язку між соціальною згуртованістю суспільства та ефективністю реалізації політики сталого розвитку в країнах ЄС.

Найбільш чітко цей взаємозв'язок проявляється у кількох ключових напрямках сталого розвитку [9].

1. Подолання бідності (SDG 1). Соціальна згуртованість сприяє зниженню рівня бідності через [2]:

- підвищення доступу населення до соціальних послуг;
- посилення ефективності системи соціального захисту;
- зменшення соціальної ізоляції вразливих груп населення;
- формування більш справедливого розподілу ресурсів.

2. Якісна освіта (SDG 4). Рівень соціальної згуртованості безпосередньо впливає на розвиток освітньої системи, оскільки:

- підвищується довіра до освітніх інституцій;
- зростає рівень залучення населення до освіти і навчання протягом життя;
- зменшується освітня нерівність між регіонами та соціальними групами;
- посилюється орієнтація на розвиток людського капіталу.

Таким чином, згуртоване суспільство створює сприятливі умови для підвищення якості освіти та розвитку компетентностей.

Sustainable Development Goals (SDG) Index by Country (Illustrative Data)

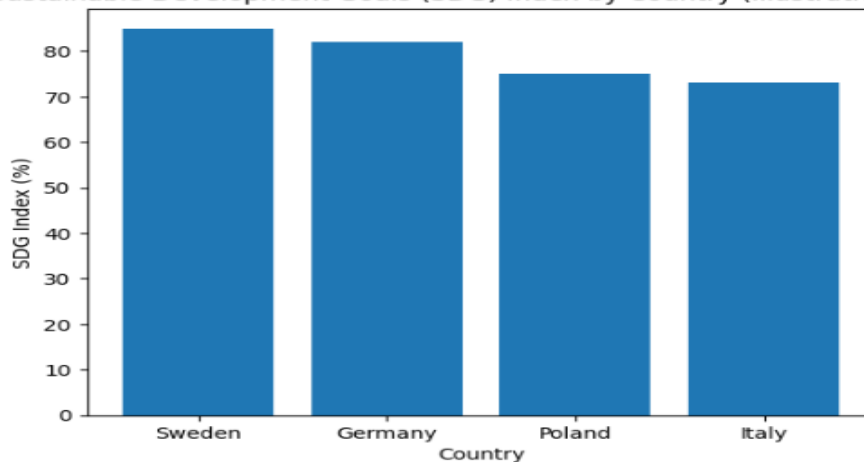

Рис. 2. Рівень досягнення Цілей сталого розвитку (SDG Index, %) в окремих країнах ЄС (узагальнені дані)

Джерело: сформовано автором на основі [4–5]

Таблиця 2

Порівняльна характеристика рівня соціальної згуртованості та досягнення ЦСР у країнах ЄС

Регіон ЄС	Приклади країн	Рівень соціальної згуртованості (SCR)	Основні характеристики	Рівень досягнення ЦСР
Північна Європа	Данія, Швеція, Фінляндія	Дуже високий	Висока довіра, сильні інституції, низька нерівність, активна громадянська участь	Дуже високий
Західна Європа	Німеччина, Франція, Австрія, Нідерланди	Середньо-високий	Стабільні інституції, помірна нерівність, відносно висока довіра	Високий
Південна Європа	Італія, Іспанія, Греція, Португалія	Середній / нижчий	Нижча інституційна довіра, економічні диспропорції, соціальна нерівність	Середній

Джерело: сформовано автором на основі [3]

3. Зменшення нерівності (SDG 10). Соціальна згуртованість є важливим інструментом подолання соціальної та економічної нерівності. Це проявляється у:

- зменшенні розривів у доходах між різними групами населення;
- забезпеченні рівного доступу до можливостей розвитку;
- підтримці інклюзивної соціальної політики;
- інтеграції вразливих соціальних груп у суспільне життя.

У результаті формується більш збалансована соціальна структура суспільства.

4. Мир, справедливість та сильні інституції (SDG 16). Найбільш тісний зв'язок соціальна згуртованість має саме з цією ціллю, оскільки:

- підвищується рівень довіри до державних інституцій;
- зміцнюється верховенство права;
- знижується рівень корупції та конфліктності;
- посилюється участь громадян у прийнятті рішень [3].

У таких умовах державне управління стає більш ефективним, прозорим та орієнтованим на суспільні інтереси.

Специфіка України потребує окремого аналізу, оскільки архітектура соціальної згуртованості в умовах повномасштабної війни зазнала глибоких трансформацій. Екзогенні шоки – бойові дії, безпрецедентна вимушена міграція та руйнування критичної інфраструктури – деформували традиційні соціальні зв'язки, детермінували коливання рівня інституційної довіри та висунули нові виклики перед загальною стабільністю соціуму.

У першу чергу варто відзначити ключові наслідки війни для соціальної згуртованості в Україні:

- руйнування соціальних контактів і локальних громад, що зменшує рівень взаємної підтримки між людьми;
- зниження рівня довіри, як між громадянами, так і до окремих інституцій у кризових умовах;
- психологічне навантаження на суспільство, що впливає на соціальну взаємодію та рівень участі громадян у суспільному житті.

Поряд із наслідками війни, важливими залишаються і структурні проблеми, які впливають на рівень соціальної згуртованості в Україні:

- соціально-економічна нерівність, що проявляється у відмінностях доходів, доступу до послуг та можливостей розвитку;
- регіональні дисбаланси розвитку, які посилюють відмінності між різними територіями країни;
- слабкість інституційних зв'язків, що проявляється у недостатньому рівні довіри до державних інституцій та нерівномірній ефективності їх функціонування;

- обмежені можливості соціальної інтеграції вразливих груп населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб та постраждалих від війни.

Для узагальнення основних викликів доцільно подати їх у систематизованому вигляді.

Сучасні виклики в Україні безпосередньо детермінують трансформацію суспільної консолідації, формуючи водночас аналітичний базис для планування повоєнного відновлення, де зміцнення згуртованості є пріоритетом державної політики. У цьому контексті релевантним є імплементація досвіду країн Європейського Союзу, де високий рівень *social cohesion* виступає драйвером реалізації Цілей сталого розвитку. Адаптація європейських методологічних підходів до вітчизняних реалій є необхідним кроком для формування ефективної стратегії довгострокової післявоєнної модернізації країни [5].

Першим напрямом є впровадження інклюзивної соціальної політики. Вона передбачає рівний доступ до соціальних послуг для всіх груп населення, підтримку вразливих категорій громадян, зокрема внутрішньо переміщених осіб, створення умов для соціальної інтеграції людей з різними соціальними та економічними можливостями, а також зменшення бар'єрів у доступі до освіти, медицини та працевлаштування. Такий підхід дозволяє знизити соціальну напругу та посилити відчуття справедливості в суспільстві.

Другим важливим напрямом є розвиток місцевих громад і децентралізація управління. Цей напрям включає посилення ролі громад у прийнятті рішень, підтримку локальних ініціатив розвитку, розвиток громадянської участі на місцевому рівні та формування горизонтальних зв'язків між громадянами. Європейський досвід показує, що саме сильні громади є основою високої соціальної згуртованості.

Третім напрямом виступають інвестиції в освіту та соціальний капітал. Це передбачає підвищення якості освіти на всіх рівнях, розвиток цифрових та професійних компетентностей, орієнтацію освітніх програм на потреби ринку праці та підтримку навчання протягом усього життя. Розвиток людського капіталу безпосередньо підсилює економічну активність та соціальну інтеграцію населення.

Четвертим напрямом є цифрова інтеграція суспільства. Вона включає розвиток цифрових державних сервісів, забезпечення доступу до цифрових технологій у всіх регіонах, зменшення цифрової нерівності між соціальними групами та підвищення цифрової грамотності населення. Цифровізація сприяє прозорості управління та підвищує довіру до держави.

П'ятим ключовим напрямом є підвищення рівня довіри до державних інституцій. Він передбачає забез-

Таблиця 3

Основні виклики для соціальної згуртованості в Україні

Група чинників	Основні прояви	Вплив на соціальну згуртованість
Наслідки війни	Міграція, руйнування громад, психологічні травми	Розрив соціальних зв'язків, зниження довіри
Соціальна нерівність	Розрив у доходах, доступі до послуг	Посилення соціальної напруги
Регіональні дисбаланси	Нерівномірний розвиток територій	Ослаблення єдності суспільства
Інституційні проблеми	Недостатня довіра до інституцій	Зниження ефективності управління

Джерело: сформовано автором на основі [1; 2]

печення прозорості та підзвітності органів влади, посилення боротьби з корупцією, ефективну комунікацію держави з громадянами та залучення суспільства до процесів ухвалення рішень. Саме довіра є базовим елементом соціальної згуртованості та визначає ефективність реалізації будь-яких реформ.

Висновки. Узагальнення результатів дослідження дозволило сформулювати теоретико-методологічний базис, у якому обґрунтовано, що соціальна згуртованість (social cohesion) є фундаментальним ендегенним чинником забезпечення життєздатності соціуму та драйвером реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) ООН до 2030 року. Вона детермінує ефективність функціонування державних інститутів, характер міжособистісної взаємодії та спроможність суспільства реагувати на глобальні виклики.

У межах інструментарію оцінювання систематизація підходу Social Cohesion Radar (SCR) Фондації Бертельсманна дозволила верифікувати три базові виміри згуртованості: якість соціальних відносин, рівень суспільної ідентифікації (належності) та ступінь орієнтації на спільне

благо. Зазначена тріада формує релевантну матрицю для крос-національного компаративного аналізу.

Компаративний аналіз ЄС емпірично підтвердив пряму кореляцію між рівнем суспільної консолідації та успішністю впровадження ЦСР у країнах Європейського Союзу. Держави Північної Європи з високим індексом згуртованості демонструють лідерські позиції за екологічними, економічними та інклюзивними критеріями, тоді як країни з низьким рівнем social cohesion мають виражену деструктивну динаміку та повільні темпи макроекономічного зростання.

Аналіз українського вектора та імперативів відновлення встановив, що архітектура згуртованості в Україні зазнала глибоких деформацій унаслідок повномасштабної війни через масштабну вимушену міграцію, руйнування соціальної інфраструктури, поляризація доходів та інституційні дисбаланси. Мінімізація цих загроз у процесі повоєнного відновлення потребує адаптації європейських практик через інструменти інклюзивної соціальної політики, децентралізацію та капіталізацію людського потенціалу.

Бібліографічний список:

1. Bertelsmann Stiftung. Social Cohesion Radar: Measuring Common Ground. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2013.
2. Bertelsmann Stiftung. Social Cohesion in Europe and Beyond: Comparative Report. Gütersloh, 2018.
3. Dragolov G., Boehnke K., Delhey J., Lorenz J., Ignácz Z. Social Cohesion Radar: Measuring Common Ground. Bertelsmann Stiftung, 2016.
4. Eurofound. Social cohesion and well-being in the EU. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014.
5. European Commission. Europe 2020 Strategy: Smart, Sustainable and Inclusive Growth. Brussels, 2010.
6. OECD. Society at a Glance 2024: OECD Social Indicators. Paris: OECD Publishing, 2024.
7. Stiglitz J., Sen A., Fitoussi J.-P. Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. Paris, 2009.
8. United Nations. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. New York: UN, 2015.
9. United Nations Development Programme (UNDP). Human Development Report 2023/2024. New York: UNDP, 2024.
10. World Bank. World Development Indicators. Washington, DC: World Bank, 2023.
11. Новікова О. Ф., Сидорчук О. Г., Панькова О. В. та ін. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки: монографія. Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.
12. Козловець М. А. Соціальна структура українського суспільства в контексті постсоціалістичних трансформацій. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*, 2017. № 4 (35). С. 41–57.
13. Грішнова О. А. Людський розвиток в системі пріоритетів регіональної соціально-економічної політики. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*, 2007. Випуск 4. С. 23–29.

References:

1. Bertelsmann Stiftung (2013). Social Cohesion Radar: Measuring Common Ground. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.
2. Bertelsmann Stiftung (2018). Social Cohesion in Europe and Beyond: Comparative Report. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.
3. Dragolov, G., Boehnke, K., Delhey, J., Lorenz, J., & Ignácz, Z. (2016). Social Cohesion Radar: Measuring Common Ground. Bertelsmann Stiftung.
4. Eurofound (2014). Social cohesion and well-being in the EU. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
5. European Commission (2010). Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels.
6. OECD (2024). Society at a Glance 2024: OECD Social Indicators. Paris: OECD Publishing.
7. Stiglitz, J., Sen, A., & Fitoussi, J.-P. (2009). Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. Paris.
8. United Nations (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. New York: UN.
9. UNDP (2024). Human Development Report 2023/2024. New York: United Nations Development Programme.
10. World Bank (2023). World Development Indicators. Washington, DC: World Bank.
11. Novikova, O. F., Sydorchuk, O. H., Pankova, O. V., et al. (2018). The state and prospects of social security in Ukraine: expert assessments. Lviv: Lviv Regional Institute for Public Administration; Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine.
12. Kozlovets, M. A. (2017). Social structure of Ukrainian society in the context of post-socialist transformations. *Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University*, 4(35), 41–57.
13. Hrishnova, O. A. (2007). Human development in the system of regional socio-economic policy priorities. *Bulletin of the Precarpathian University. Economics*, 4, 23–29.

Дата надходження статті: 12.07.2026

Дата прийняття статті до публікації: 17.09.2026

Дата публікації статті: 30.09.2026